

DEFINICIÓ DE JOC

Tot i que no es fàcil definir que significa el joc, a nivell teòric existeixen diverses definicions:

Des del punt de vista de l'antropologia:

-Johan Huizinga (1998) defineix el joc com "Una activitat o ocupació voluntària (lliure, no es pot obligar) exercida dins determinats límits de temps i d'espai , d'acord a unes normes lliurement acceptades però absolutament obligatòries, amb una finalitat pròpia, acompanyat d'un sentiment de tensió i alegria i de la consciència de ser alguna cosa diferent a la vida quotidiana". S'entén el joc com una categoria vital i irreductible, universal i anterior a la cultura. Es dona en una esfera simbòlica i imaginària, diferent a la vida "real". La satisfacció del joc, el plaer, és la seva pròpia realització: jugar serveix per jugar. Segons aquest autor, el joc es dona en totes les edats.

Des del punt de vista de la psicologia:

-Lev Semyonovich Vigotski. Característiques principals del joc segons Vigotski:

- ✓ Es imaginari i que complementa les necessitats del nen o la nena. Aquest autor no considera que el plaer sigui una característica que defineixi el joc, perquè, segons ell, hi ha altres activitats més plaents per l'infant (com per exemple xumar). Considera que les necessitats i les motivacions dels infants son factors importants en el desenvolupament.
- ✓ Neix de les necessitats i desitjos no satisfets. Inicialment, durant els primers anys de vida, l'infant tendeix a satisfer els seus desitjos de forma immediata. Poc a poc apareixen desitjos no realitzables. Quan no es poden satisfer els seus desitjos de forma immediata: Fins a tres anys els nens s'enrabien; a partir dels 3 o 4 anys en endavant apareix l'entrada en un món imaginari on tenen lloc els desitjos irrealitzables: el joc.
- ✓ És una norma que es converteix en desig. El joc obliga a respectar unes normes i si no es compleix aquesta condició, desapareix el joc.

Aquestes regles no es formulen per endavant ni canvien durant el joc, es desprenen de la situació imaginària i son inherents a ella. Així doncs, si l'infant desitja i vol satisfer el seu desig, només pot fer-ho respectant unes regles i normes. En aquest marc les regles esdevenen una font de plaer, es una regla interna que s'imposa el mateix infant.

-Jerome Bruner (1984) distingeix entre les funcions del joc i la utilització que en fan els adults amb els infants en relació als aprenentatges, la socialització i el desenvolupament de la intel·ligència.

Funcions del joc:

1.- Reducció de les conseqüències dels errors que fem. El joc es una activitat seriosa que no té conseqüències frustrants. Es juga per un mateix i no pels altres. Es un gran mitjà per explorar, és en si mateix un motiu d'exploració. Els nens manipulen i donen la volta a la frustració, un nen abans de renunciar persisteix molt, abans de reconèixer les limitacions persisteix molt.

2.- Pèrdua del lligam entre mitjans i fins. Sovint els nens canvien les finalitats perquè encaixin amb els mitjans que acaben de descobrir o modifiquen els mitjans perquè s'adaptin a les finalitats. No només ho fan per superar les dificultats, també perquè son una conseqüència directa de la mateixa satisfacció que proporciona el joc. De manera que el joc no és només un mitjà per la exploració, sinó també per la invenció. Els infants modifiquen i remodelen allò que estan intentant aconseguir i permeten que les seves fantasies substitueixin els objectius. Si aquestes modificacions no són possibles l'infant s'avorreix.

3.- És una idealització de la vida ordinària. El joc no es dona ni per casualitat, ni per atzar, és una representació del món imaginari fruit de la seva realitat i es dona en un escenari determinat, que no sempre es fàcil de descobrir.

4.- És una projecció, expressió, del món interior i es contraposa l'aprenentatge. En l'aprenentatge ens transformem nosaltres per adaptar-nos a l'estructura d'aquest món extern, interioritzem el món extern. En el joc transformem el món exterior segons els nostres desitjos.

5.- Proporciona plaer. El joc té caràcter lliure i espontani, encara que sovint l'utilitzem per a d'altres finalitats (socialització, funció terapèutica,...). Hem d'anar en compte de no organitzar el joc amb aquestes úniques finalitats, ja que correm el perill d'oblidar la necessitat que el nen no sigui privat de la seva iniciativa.

Utilització del joc per part de l'adult en relació als aprenentatges, la socialització i el desenvolupament de la intel·ligència: sovint els adults fem servir el joc per assolir altres finalitats com pot ser transmetre als infants els valors de la nostra societat. El joc com a forma de socialització per la futura adopció de rols en la vida quotidiana, però, es molt important, diferenciar aquesta funció del joc com a mitjà per explorar. El més important es no privar a l'infant del joc lliure i espontani a partir de materials rics i models culturals concrets.

EVOLUCIÓ DEL JOC EN INFANTS

L'evolució del joc en els infants definirà el procés de simbolització. Observant com es desenvolupa i quins significats tenen aquests jocs podem entendre el moment evolutiu i les necessitats dels infants en cada moment.

Així doncs trobem diferents tipus de jocs:

-Jocs de vinculació (similars al maternatge)

Jocs de faldeta, de sostenir, de balancejar,...

Tenen una funció de contenció, de donar seguretat, de reconeixement.

Sovint impliquen un contacte físic, tot i que la contenció també es pot donar amb la mirada o amb la paraula.

La seva finalitat és establir un vincle significatiu, instal·lar una relació per aconseguir un procés ensenyament - aprenentatge i facilitar el camí cap a l'autonomia.

-Jocs de reafirmació

Jocs de córrer, grimpar, relliscar, rodar, equilibris/desequilibris, reptes, caure, arrastrar,... Jocs sensoriomotors espontanis en els infants.

Son jocs centrats en les sensacions internes, sobre el to muscular. Un aspecte fonamental és el plaer del moviment, el plaer sensoriomotor. Amb aquests jocs comença el camí cap a la individualitat, l'autonomia, la separació, la diferenciació,... L'infant a través d'aquests jocs es reassegura en aquesta angoixa que tots sentim en el procés cap a la individualització. Primer realitzen aquests jocs acompanyats per l'adult, perquè l'adult reconeix el que fa l'infant i les seves sensacions. Així l'infant entra en el món simbòlic a partir dels significats que venen de fora.

-Jocs presimbòlics

Jocs d'aparèixer i desaparèixer, de amagar-se i ser trobar, d'escapar-se i ser atrapat, de buidar i emplenar, jocs d'oposició, jocs de destrucció i de reconstrucció,...

Tenen a veure amb el procés de construcció d'una identitat corporal estructurada i diferenciada, es reafirma la seva identitat. Trobem el plaer de la relació.

Per exemple, l'infant juga a amagar-se per diferenciar-se i sortir de l'espai que ocupa l'adult. Ha de ser trobat, atrapat per l'adult. L'adult ja no es necessari, però encara no en pot prescindir del tot. En l'oposició i la destrucció es juga a eliminar l'altre sense fer-ho de veritat, ja que no pot prescindir de l'altre que es qui li dona seguretat.

-Jocs simbòlics

Joc d'identificació, entre els 3 i els 5 anys, jugar "com si fos...".

Per jugar a aquests jocs l'infant ha de tenir consciència de qui és, consciència corporal, autonomia, diferenciació de l'altre.

L'infant expressa la seva realitat interna transformant la realitat externa. L'infant es converteix en una altra cosa per manifestar allò que té relació amb la seva realitat interna, jugant amb plaer. La repetició d'aquest jocs fan que s'integri la capacitat de simbolització.

L'adult ha de tenir una actitud empàtica, observadora, però hi ha cops que l'adult pot interaccionar amb l'infant fent de companya simbòlic.

-Jocs de precisió

Jocs de tennis, jocs amb pilotes, jocs de competència motriu,...

Té a veure amb la capacitat de coordinació corporal. Un cos flexible i adaptable, amb capacitat de coordinació, ens indica un bon nivell d'integració dels dos pols de la totalitat corporal.

-Jocs de representació

Dibuix, modelatge, construcció, la paraula,...

És l'última etapa en l'evolució d'un esquema corporal adquirit i consolidat. Es tracta d'un procés cap al descentrament. Es fonamenta bàsicament en la consciència del propi cos, sense descuidar els aspectes projectius de la imatge corporal.

A Ludus proposem les següents sessions:

-A nivell individual.

Treballar aspectes com la consciència, coneixement i el desenvolupament del cos, això com el moviment, la orientació, la seguretat ...

-En petit grup (màxim tres nens/es).

Treballar aspectes com la cooperació, el respecte per l'altre, l'empatia, el control d'un mateix, el respecte pels torns...

-En grups parentals (mare, pare o tutor amb fill/a).

Dins el context del joc, es pot veure la dinàmica familiar, quin és el rol de cada un i sobretot com ho viu i sent el nen/a. Per això és necessari que els pares ho puguin vivenciar i rebre les explicacions i orientacions pertinents per part de la professional.

Aquestes sessions enfortiran el vincle del nen/a amb les persones de referència, molt necessari pel seu adequat desenvolupament emocional.